

‘Kürk Mantolu Madonna’nın sırrı

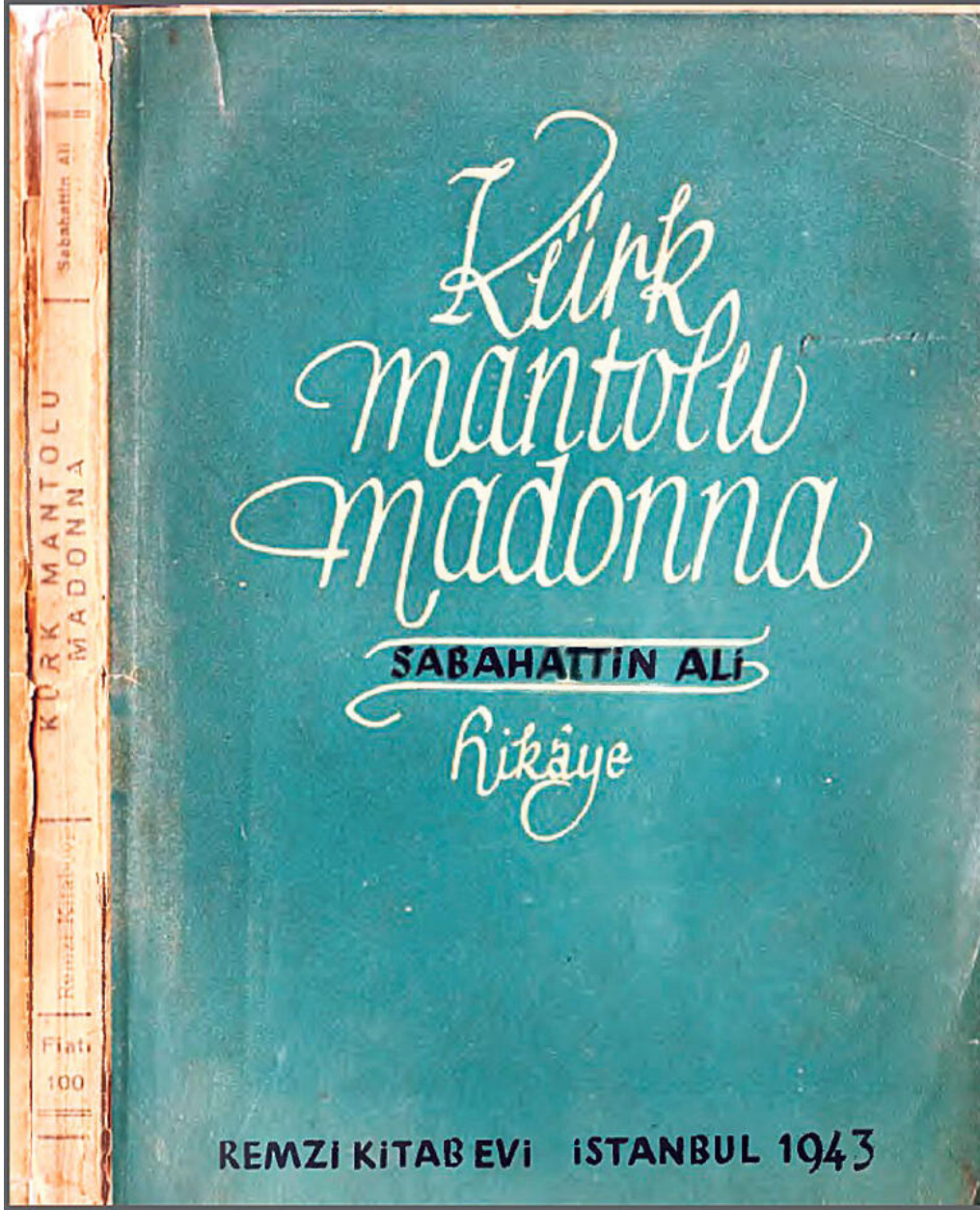
Sabahattin Ali’nin Kürk Mantolu Madonna romanı, çok satanlar listesinden düşmüyor. Roman hakkında yüksek lisans tezi hazırlayan Boğaziçi Üniversitesi doktora öğrencisi Meryem Selva İnce 70’lerde hem sağ hem de solcuların sahiplendiği, yazarın “mistik ve romantik” bir figüre dönüştürülüp sosyal medyanın da etkisiyle popülerliğinin git gide arttığını belirtti

Yazıldığı dönemde edebiyat çevrelerince beğenilmeyen, [Sabahattin Ali](#)’nin öldürülmesinden sonra neredeyse tamamen unutulmuş [Kürk Mantolu Madonna](#) romanı, günümüzde çok satanlar listesinden düşmüyor. Romanın sırrını, bu konuda bir yüksek lisans tezi hazırlayan ve halen Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde doktora çalışmalarını sürdüren Meryem Selva İnce ile konuştuk. İnce, öldürülmesinin ardından “mağdur” değil “sakıncalı” ve “suçlu” görülen yazarın 70’lerde hem sağ hem de sol çevrelerce sahiplenildiğini, ideolojik kimliğinden uzaklaştırılarak “mistik ve romantik” bir figüre dönüştüğünü belirtiyor. İnce’nin tespitine göre bu gelişmelere paralel olarak Kürk Mantolu Madonna da 1990’larda Yapı Kredi Yayınları (YKY) tarafından basılmasından sonra çok satanlar listelerinden düşmedi. Sosyal medyanın da etkisiyle popülerliği git gide arttı.

YKY, geçtiğimiz günlerde Kürk Mantolu Madonna’nın 100. baskısını yaptığını, romanın 2 milyon 368 bin 734 okura ulaştığını duyurdu. “Çok satanlar” listesinden düşmeyen bu romanla ilgili Meryem Selva İnce, geçen yıl Boğaziçi Üniversitesi’nde bir tez yazdı. Bu tez, yakında kitap olarak da okuyucuyla buluşacak. İnce’nin verdiği bilgilere göre romanın serüveni, 18 Aralık 1940-8 Şubat 1941 tarihleri arasında Hakikat gazetesinde tefrika edilmesiyle başlıyor. Romanın gazetede yayımlanmasından sonra Sabahattin Ali telifini alamıyor ve gazete sahibi ile arasında sürtüşme yaşanıyor: “Sürtüşme sonucunda Sabahattin Ali gazeteyle mektup yazıyor. Gazete sahibi Sabahattin Ali’ye romanının tutmadığını söylüyor. Sabahattin Ali ‘Tutmamasının

sebebi benim niteliğimden mi yoksa senin okurlarının niteliği
çözmemesinden mi' diye bir çıkış yapıyor.”

Önce beğenilmiyor

Tefrika edilen roman, iki yıl sonra kitaplaşıyor: “Kitabı kendi çevresinde beğenilmiyor. Nazım Hikmet, romanın birinci kısmını beğendiğini, burjuva ailesinin tipikleştirmesini anlatan, kendi bakış açısına uygun bir roman olduğunu söylüyor. İkinci kısmın ise romantik olduğunu söylüyor. Behice Boran ise ‘Bu romantik aşk hikâyesi olmuş, popüler piyasa romanını anımsatıyor’ diyor. Pertev Naili Boratav da ana akımın dışında kaldığı için beğenilmediğini söylüyor.”

Yusuf’un gölgesinde

Dönemin edebiyat anlayışı ise şöyle: “Bir yandan milliyetçilik kodlarının işlendiği, bir yandan da toplumcu gerçekçilik etkisinde olan bir süreç. Dönemin yazarları Kürk Mantolu Madonna’yı toplumcu gerçekçi bir

gözle okumakta zorlanıyor. Bu dönemde romanın beğenilmemesinin

sebebi Sabahattin Ali'nin özellikle Kuyucaklı Yusuf romanı ile Anadolu gerçeğini anlatan, toplumcu gerçekçi bir çizgide konumlandırılmış olması.”

Sabahattin Ali, 1948 yılında Kırklareli'nin bir köyünde, Bulgaristan sınırına yakın bir bölgede öldürülüyor. İnce'ye göre Sabahattin Ali ölümünün ardından görmezden geliniyor: “17 yıllık bir süreç var. Bu süreçte yazarın yazdıklarından ziyade nasıl öldürüldüğü öne çıkıyor. Suçlu bir figür ortaya çıkıyor.” Katilin Sabahattin Ali'yi “vatan haini” olarak suçlaması ve basında da Sabahattin Ali'ye “komünist yaftası” vurulması, 60'lı yıllara kadar Sabahattin Ali ismini edebiyat çevrelerinden uzaklaştırıyor.

'Sağ'a açılıyor

Meryem Selva İnce, 60'lı yılların sonlarında politik ortamın etkisiyle bu durumun değiştiğini söylüyor ve Sabahattin Ali'nin metinleri Varlık Yayınları tarafından yayımlanıyor. Dönemin sağ görüşlü yayınevlerinden Hareket Yayınları ise Türkiye'de ilk kez “Sabahattin Ali” başlıklı bir kitap yayımlıyor: “Bu kitapta Sabahattin Ali milliyetçi olarak tanıtılıyor. Böylece o kesimin 'sakıncalı' bakışı ortadan kalkıyor.”

Sabahattin Ali

Kürk Mantolu Madonna

BÜTÜN YAPITLARI

ROMAN

YKY

Yapı Kredi Yayınları

'Aldırma Gönül' etkisi

1970'lerde öldürüldüğü bölgede Sabahattin Ali'yi anma toplantıları düzenlenmeye başlıyor. Sabahattin Ali'nin "Hapishane Şarkısı" isimli şiiri de "Aldırma Gönül" adıyla 1977'de besteleniyor: "Unutulan bir yazar, popüler bir şarkı aracılığı ile herkesin diline gelmeye başlıyor. Şarkı yazarın önüne geçiyor."

Çiçeğin yanında roman!

Meryem Selva İnce, romanın sosyal medyadaki yansımalarını ve sosyal medyanın romana etkisini şöyle anlatıyor:

“2013 yılında başlayan bir akım var; “bookporn”, “bookshelf”. Instagram’da kitap artık bir manzara, estetik bir değer. Gittiğin yere kitabı götürüp fotoğrafını çekmek, kitaba estetik bir biçim verip fotoğrafını çekmek.... Bunlar da popülerliği artırıyor. Youtube’da edebiyat sohbetleri ile makyajı birleştiren ‘Maria Puder (romanın kadın kahramanı) makyajı’ videosu var. Sosyal medya kullanıcısının buraya dâhil olması romanı çok farklı bir noktaya taşıyor. Kürk Mantolu Madonna, internette çiçeğin yanında satılan bir şey.”

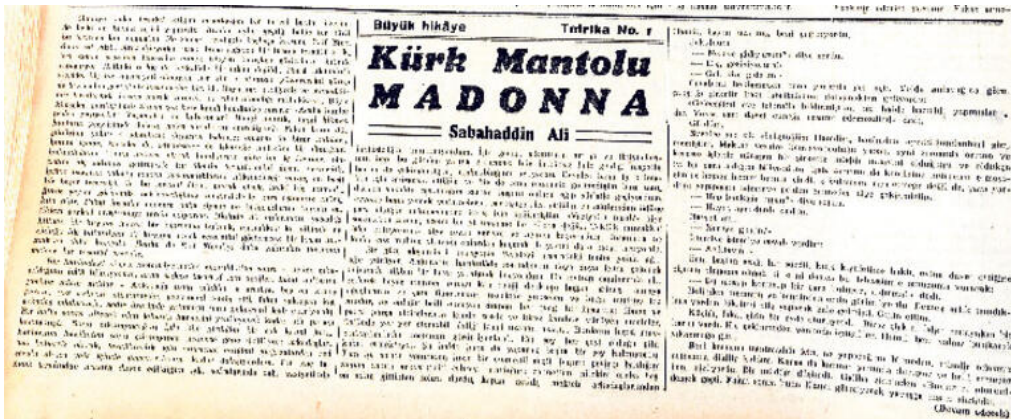

Her basımda yeni bir imaj

Romanın telif hakkı, yazarın ölümünün üzerinden 70 yıl geçtiği için geçen yıl kalktı. Artık tüm yayınevleri telif ödemeksizin kitabı basabiliyor. Sabahattin Ali’nin kitapları telif hakkı kalkana kadar beş farklı yayınevinden çıktı. İnce’ye göre her yayınevi, yazarı yeni bir okur kitlesine tanıttı ve yeni bir Sabahattin Ali imajı oluşturdu.

İlk bölüm 18 Aralık 1940’ta yayımlandı

Kürk Mantolu Madonna, 18 Aralık 1940’ta Hakikat gazetesinde bölüm bölüm yayımlanmaya başlandı. Türü ise “roman” değil “büyük hikaye” olarak nitelendirildi. Romanın son bölümü 8 Şubat 1941’de yayımlandı.

Yakında

Değerli tanınmış romancımız

Sabahaddin Ali'nin

35 gün kadar sürecek

**Kürk Mantolu
Madonna**

Adlı büyük hikâyesini tefrikaya
başlıyacağız.

90'larda satışta patlama yaşandı

İnce, romanın YKY'ye geçtikten sonra yaşadığı patlamayı ise şöyle özetliyor:

“Yayıncılık politikası çok etkili oluyor. Nasıl bir politika bu? Kitabın fiyatını az tutarak daha çok okuyucuya ulaştırma, kitabın dağıtımını yapma. Bunları metinlerin editörleri röportajlarda söylüyor. Ağrı'ya kadar gidip kitabı dağıttıklarını söylüyorlar. Romanın süpermarket zincirlerinde satılıyor olması popülerleşmesini artırıyor. 2010 ve sonrasında Kürk Mantolu Madonna okuru olmak önemli bir şey. Bir temsil değeri var. Metrolarda, otobüslerde, göğsünü gere gere açabildiğin bir kitap. Sen orada herhangi bir aşk romanını okuyamıyorsun ama Kürk Mantolu Madonna olunca okuyabiliyorsun. Yazarın bir prestiji var. Kendini şöyle inşa etmiş oluyorsun: ‘Evet, estetik olarak pek takdir edilmiyor ama Sabattin Ali!’ Sürükleyici aşk hikayesi. En başta beğenilmemesinin sebebi olan şey sonra popülerleşmesine sebep oluyor.”

Maria Puder kim?

Romandaki Maria Puder karakterinin kim olduğu sorusu, bir dönem romanla ilgili tartışılan tek şey oluyor. İnce'nin verdiği bilgilere göre

Ormanla ilgili tartışmaları tek şey oluyor. İnce niyet verdiği bilgilere göre Sabahattin Ali'nin eşi Aliye Ali, Maria Puder'in kendisi olduğunu söylüyor. İzmir'de Sabahattin Ali'nin sevdiği bir kız olduğu da söyleniyor, Taksim'de Macar Orkestrası'ndaki kemancı olduğu da. Pertev Naili Boratav'a göre ise Almanya'da Sabahattin Ali'nin çok sevdiği "28" dedikleri kadın: "Kürk Mantolu Madonna'nın taslaklarında '28' yazıyor. Örtüşüyor aslında. Kadın, romanda Yahudi ve koyu kumral saçları var. Ama eskizlerde ve bazı metinlerde sarışın. Aliye Ali'nin ve 28'in sarışın olması ile ilgili.

Şiiri ve ölümü arasında bağlantı kuruluyor

Mezarı kayıp olan Sabahattin Ali'nin öldürüldüğü yerin yakınlarına yıllar sonra kızı Filiz Ali tarafından babasının "Başım dağ saçlarım kardır/Benim meskenim dağlardır" dizelerinin yazılı olduğu bir taş konuluyor: "Sonraki bütün anmalarda yazarın mezarsızlığı, şiiri ile aslında bir tür öngörü yaptığı arasında bağlantı kuruluyor. Yazarın ideolojik yanı değil insani yanı öne çıkmaya başlıyor. Arkadaşlarıyla, eşiyle, kızıyla kurduğu ilişki nasıldı? Kızının yemeğinden, temizliğine, ne okuyacağından, kıyafetine kadar her şeyi ile ilgilenen bir figür. Bir idole dönüşüyor. 'Âşık olmayı bilen iyi bir baba.' Ölümünün ardından sakıncalı ve suçlu ilan edilen yazar, yıllar sonra "mistik ve romantik" bir figür haline geliyor.

Çevirilerdeki kadınlar

Roman, dünyaca ünlü yayınevi Penguin tarafından İngilizce yayımlanmasının yanı sıra Çince, Rusça, İtalyanca, Fransızca, Farsça gibi birçok dile çevrildi. Kitabın kapağında genellikle Maria Puder'i temsilen ülkelerin kültürel kodlarındaki güzellik algısına uygun kadın imgeleri yer alıyor.

SABAHATTIN ALI
DIE MADONNA
IM PELZMANTEL

ROMAN • DEUTSCH VON UTE BIRG

